

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 27.1.2005
KOM(2005) 16 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Rapport om gennemførelsen af HMT i 2004

{SEC(2005)100}

DA

DA

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Rapport om gennemførelsen af HMT i 2004

(EØS-relevant tekst)

Handlingsplanen for Miljøteknologi¹ (HMT) blev godkendt på Det Europæiske Råds forårsmøde den 25.-26. marts 2004. Der kom derpå positive reaktioner på HMT fra en lang række forskellige interessegrupper, heriblandt erhvervsorganisationer, finansieringsinstitutter, forskerkredse og private organisationer.

I de konklusioner,² som miljøministrene vedtog på deres møde i Rådet den 14. oktober 2004, opfordres til en hurtig gennemførelse af HMT for at give miljøeffektive innovationer rimelige, konkurrencedygtige markedsudsigter og få de eksterne omkostninger internaliseret ved effektiv anvendelse af forskellige hjælpemidler. Blandt dem er miljøvenlige offentlige indkøb, skattelettelser, ændring af støtteordninger, som har en uheldig indflydelse på miljøet og modvirker bæredygtig udvikling, samt risikodelingsordninger, især for SMV.

Den rapport om Lissabon-strategien, som blev afgivet af højniveaugruppen under ledelse af Wim Kok, er en ekstra tilskyndelse til at gennemføre HMT og opfordrer medlemsstaterne til at opstille planer for særlige foranstaltninger og frister.

Kommissionen har med støtte fra medlemsstaterne og den Europæiske Investeringsbank gjort gode fremskridt med handlingsplanens gennemførelse. Den foreliggende rapport indeholder en oversigt over de vigtigste resultater, gør rede for nogle af medlemsstaternes foranstaltninger, som HMT's gennemførelse kan bygge på, og peger på de områder, hvor arbejdet kan fremskyndes for hurtigere at kunne udnytte miljøteknologiernes samlede muligheder.

1. HMT OG EU'S KONKURRENCEDYGTIGHED

Der foreligger stadig flere beviser på, at miljøbeskyttelsen alt i alt medvirker til at gøre EU's erhvervsliv og virksomheder konkurrencedygtige. Når miljøindustrien betragtes for sig, havde verdensmarkedet for miljøprodukter og miljøtjenester en anslået værdi på mere end 500 mia. EUR i 2003 - svarende til luftfartsindustrien og medicinalvareindustrien - og har en fortsat vækst på ca. 5 % om året.³

På verdensmarkedet kan Europa opnå fordele som den første på markedet ved at koncentrere sig om miljøteknologier, som andre lande vil tage op. Europa er allerede førende inden for nogle miljøteknologier, f.eks. vindenergi, men konkurrencen vokser, efterhånden som de vigtigste konkurrenter lægger deres egen strategi: Japan

¹ Kommissionens meddelelse om "Fremme af Teknologi til Bæredygtig Udvikling: en Eu-handlingsplan for Miljøteknologi" (KOM (2004) 38 endelig udg. af 28.1.2004).

² Ren, effektiv, konkurrencedygtig: mulighederne for økoeffektive nyskabelser inden for Lissabon-processen.

³ Adrian Wilkes fra Sammenslutningen af Miljøteknologiproducenters Europæiske Komité, bidrag til den Grønne Uge i 2004, juni 2004.

har for eksempel sat sig det mål at blive verdens førende inden for energibesparende teknologier ved hjælp af især "top-løber-programmet", og også Canada har med et budget på 1 mia. CAD bebudet en ambitiøs strategi for miljøteknologi.

På verdensplan har olieprisernes svingninger og bratte stigning i de seneste måneder fået debatten om behovet for at begrænse EU's afhængighed af olie og fremme en politik til fordel for energieffektivitet, vedvarende energi og energi med ringe CO₂-udskillelse, til at blusse op igen. Energieffektivitet er en omkostningseffektiv måde at formindske energiforsørgselen på. Det bør fremhæves, at investeringer i sådanne teknologier begrænser olieafhængigheden og dermed også beskytter økonomien mod BNP-tab, som skyldes olie-BNP-effekten: de seneste beregninger⁴ viser, at en forøgelse på 10 % af den vedvarende energis andel af elektricitetsproduktionen kan forhindre BNP-tab på olie til en værdi af 29-53 mia. dollars i USA og EU (49-90 mia. dollars i OECD). At disse tab undgås, opvejer en femtedel af de investeringsbehov, Det Europæiske Råd for Vedvarende Energi har beregnet for vedvarende energi, og halvdelen af de OECD-investeringer, G8's arbejdsgruppe har beregnet. Kommissionens meddelelse om den vedvarende energis andel i EU⁵ er en vurdering af den vedvarende energis situation og foreslår konkrete foranstaltninger på nationalt plan og Fællesskabsplan for at sikre, at EU's målsætninger for vedvarende energi i 2010 kan opfyldes. Investeringer i både energieffektivitet og vedvarende energi vil dermed øge Europas forsyningssikkerhed.

Den teknologiske udvikling i energisektoren, især når det gælder energieffektivitet og vedvarende energi, er også, men ikke udelukkende, styret af EU's klimapolitik. Indførelse af ordningen for handel med emissionskvoter den 1. januar 2005 er vigtig i denne forbindelse. Den teknologiske udvikling er også afgørende for forberedelsen af de næste led i bekæmpelsen af klimaændringen når de frister, som blev fastsat i Kyoto, er udløbet. Kommissionens meddelelse om omkostninger og fordele ved mellem- og langsigtede klimastrategier ("efter 2012") opstiller retningslinjerne for EU's videre fremfærd.

2. HMT'S GENNEMFØRELSE I 2004

Gennemførelsen af de vigtigste prioriteter i handlingsplanen er godt i gang. Der er sket fremskridt med hensyn til større vægt på miljøteknologi i EU's rammeprogram for forskning og udvikling. Der er blevet opstillet teknologiprogrammer inden for teknologiske områder, som er relevante for miljøinnovation. Der er blevet oprettet et net af efterprøvningscentre, som kan berede vejen for et eventuelt kontrolsystem for miljøteknologi i hele EU.

De foreslåede forordninger om den fremtidige samhørighedspolitik bør fremme regionale investeringer i bæredygtig teknik og bæredygtige løsninger, og et fremtidigt rammeprogram for konkurrencedygtighed og innovation bør udvide antallet af EU-ordninger, der støtter de nye teknologier.

⁴ Shimon Awerbuch, Exploiting the oil-GDP effect to support renewables deployment, på vej.

⁵ KOM(2004) 366 endelig udg.

For at forbedre markedsbetingelserne for indførelse af miljøteknologi er der blevet indført en EIB-ordning, der støtter private investeringer i forbindelse med EU's ordning for handel med emissionskvoter, og det forberedende arbejde under det nederlandske formandskab har banet vejen for yderligere foranstaltninger i forbindelse med risikovillige finansieringsordninger.

Færdiggørelsen af de vigtigste vejledende dokumenter om miljøvenlige offentlige indkøb⁶, om standardisering⁷, og miljøskadelige støtteordninger⁸ vil få en igangsættende virkning på foranstaltningerne for disse områder både på EU- og medlemsstatsplan. Der foregår navnlig et samarbejde mellem Kommissionen og medlemsstaterne på grundlag af håndbogen om miljøvenlige offentlige indkøb for at fremme udarbejdelsen af nationale handlingsplaner, måle fremskridtene og eventuelt opstille fælles mål. Der er også forberedelser i gang for at udarbejde og opstille målsætninger for de vigtigste produkter, tjenesteydelser og processer.

Der er desuden sket fremskridt på verdensplan med forberedelsen af Patient Kapital-initiativet til støtte for investeringer i vedvarende energi og energieffektivitet og med de internationale drøftelser af eksportkreditter og handelsaftaler. Inden for udviklingspolitik giver iværksættelsen af AVS-EU-aftalen om vand og energi også miljøteknologien store muligheder.

Udviklingen af informationsværktøjer og inddragelsen af de relevante interessegrupper vil bane vejen for yderligere initiativer i forbindelse med bevidstgørelse og målrettet uddannelse.

Bilagene til dette dokument giver flere oplysninger om fremskridtene i forbindelse med HMT's gennemførelse (Bilag I) og om erfaringer og initiativer i medlemsstaterne, som HMT's gennemførelse kan bygge på (Bilag II).

3. DE NÆSTE LED I HMT'S GENNEMFØRELSE

EU's indsats skal imidlertid øges, hvis den skal få afgørende indflydelse på den videre udnyttelse af miljøteknologierne:

- Fællesskabets finansieringsordninger bør fremme samling af risikovillig finansieringskapital til videnrelaterede aktiviteter og innovationsformer som miljøvenlig innovation. Det ville øge tilstedeværelsen af risikovillig kapital til SMV, som har et stort vækstpotentiale, og som er villige til at udvikle sådanne innovationsformer i medlemsstaterne og i EU som helhed. EIB-gruppen bør fremskynde sit arbejde med at udarbejde nye ordninger, der fremmer investeringer i miljøvenlig innovation og større udnyttelse af miljøteknologi, ikke mindst blandt SMV.

⁶ Europa-Kommissionen, Buying green! A handbook on environmental public procurement, Luxembourg 2004.

⁷ Kommissionens meddelelse om inddragelse af miljøhensyn i den europæiske standardisering (KOM(2004) 130 endelig udg.), af 25.02.2004.

⁸ OECD, Environmentally-harmful subsidies – policy issues and challenge, Paris 2003.

- Kommissionen må som prioritet opstille målsætninger for projekters, processers og tjenesteydelsers miljøvenlighed. Sådanne målsætninger bør gælde større miljøproblemer som klimaændringen, luft- og vandforurening, effektiv energiudnyttelse og begrænsning af affaldsdannelsen. Der bør opstilles benchmarks for vigtige produktgrupper, processers og tjenesteydelsers miljøvenlighed, så de mere traditionelle standarder suppleres med ambitiøse målsætninger, som markedet kan reagere på. Ordningen med at opstille målsætninger for miljøvenlighed bør være praktisk og anvendelig og indebære regelmæssig revision, så forbrugerne, erhvervslivet, administrationen, indkøberne og finansieringsinstitutterne får et praktisk værktøj, hvormed de kan få oplysninger, træffe deres valg og fremme miljøvenlige innovationer, både på nationalt plan og fællesskabsplan.
- Arbejdet på at få opstillet et system for afprøvning og kontrol af miljøvenlig teknologi, som omfatter hele EU, bør intensiveres. Et sådant system bør rumme mulighed for, at producenterne kan få attest på nye innovationers og andre teknologiers miljøvenlighed, når de opfylder miljømålsætningerne. Kontrolsystemet tager også sigte på at give forbrugerne og virksomhederne større tillid til nye teknologier, der indføres på markedet.
- Statsstøttere reglerne giver allerede mulighed for at fremme miljøvenlige investeringer og tager sigte på at skabe ensartede betingelser for miljøvenlige innovationer og teknologier på markedet. Arbejdet på at ændre retningslinjerne for statsstøtte med miljøsigte vil blive påbegyndt i 2005, og det vil blive undersøgt, om reglerne bør også fremme udviklingen af nye miljøvenlige innovationer og indførelse af dem på markedet.
- Der bør i forbindelse med handlingsplanen for miljøteknologi udvikles hensigtsmæssige indikatorer, så den miljøvenlige innovations udvikling og udviklingen på markedet for miljøteknologi kan analyseres bedre. De skal kunne måle både markedsudviklingen og EU's industris præstation på de pågældende markeder. De skal også kunne måle de fremskridt, der sker med hensyn til handlingsplanens gennemførelse og miljøeffektiviteten i EU's økonomi som sådan. De bør bygge på det arbejde, Kommissionen (Eurostat) har gjort inden for miljøregnskab og miljøeffektivitetsindikatorer.

Også medlemsstaterne har udviklet foranstaltninger, som er relevante for miljøinnovationen. Foruden de nationale strategier eller handlingsplaner giver den bedste praksis i de nationale programmer eller nationale ordninger et godt grundlag for udveksling af erfaringer, for fælles aktioner eller for benchmarking til støtte for EU's handlingsplan. Der bør nu tages afgørende skridt til at få det fulde udbytte af den eksisterende bedste praksis:

- Inden slutningen af 2005 bør medlemsstaterne opstille nationale planer for gennemførelsen af HMT. Disse planer skal bygge på de nuværende strategier og handlingsplaner og opstille konkrete foranstaltninger og frister. Påvisning af den bedste praksis i medlemsstaterne kan føre til benchmarks og til hensigtsmæssige indikatorer for udviklingen og markedets overtagelse af miljøteknologier. Planerne kan derpå samles på EU plan og danne grundlag for yderligere udvikling af medlemsstaternes samarbejde om gennemførelse af HMT.

- Medlemsstaterne bør tage skridt til yderligere at samle risikovillig finansieringskapital til miljøinnovationer og miljøteknologi. Det kan ske ved at oprette investeringsfonde for miljøinnovation og miljøteknologi. Den Grønne Investeringsfond i Nederlandene og Investeringsfonden for Miljø og Energistyring (FIDEME) i Frankrig er gode eksempler på effektive ordninger, der kan samle risikovillig finansieringskapital til miljøinnovationer i små og mellemstore virksomheder.
- Der bør opstilles nationale handlingsplaner for miljøvenlige offentlige indkøb. Disse handlingsplaner bør indeholde målsætninger og benchmarks for at øge de miljøvenlige offentlige indkøb foruden retningslinjer og praktiske værktøjer for indkøberne. Gode eksempler på udarbejdelse af sådanne handlingsplaner findes i EU's håndbog for miljøvenlige offentlige indkøb og i den grønne indkøbspolitik og de handlingsplaner, Østrig, Danmark, Finland, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige har udarbejdet. Der bør overvejes hensigtsmæssige forbindelser mellem de nationale handlingsplaner og miljømålsætninger for de vigtigste produkter, tjenesteydelser og processer og med det planlagte EU-system for kontrol og evaluering af miljøteknologier.
- I lighed med det prioriteringsarbejde, som er foregået under Det 6. Rammeprogram for Forskning og Udvikling (RP6), bør de nationale og regionale F&U-programmer, som berøres af HMT, begynde at samordne deres aktiviteter for at undgå opsplitting og effektivitetstab, f.eks. ved hjælp af et ERA-NET-projekt. I 2005 vil Kommissionen samle lederne af de nationale og regionale HMT-relevante F&U-programmer for at få en sådan samordning iværksat.

Europa-Kommissionen vil aflægge rapport om HMT's gennemførelse, herunder de første resultater af samarbejdet med medlemsstaterne, til Det Europæiske Råds forårsmøde i 2007.